

Koulujen ja seurakunnan yhteistyö Alavan seurakunnan alueella

Alavan seurakunta ja alueen koulut tekevät monipuolista yhteistyötä. Koulut ja seurakunta tukevat lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvää elämää.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan perusopetuksen arvopohjana ovat:

- *Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen*
- *Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia*
- *Kulttuurisen moninaisuuden näkeminen rikkautena*
- *Kestävän elämäntavan välttämättömyys*

Kirkon kasvatustyö pohjautuu Meidän kirkko -kasvamme yhdessä -linjaukseen 2015. Sen mukaan kirkon kasvatustyö:

- *Perustuu kasteeseen*
- *Lähtee kokonaisvaltaisesta ihmisenäkemyksestä*
- *Suuntautuu tulevaan luomalla toivoa ja rohkaisemalla elämään*
- *Tukee jokaisen osallisuutta ja osallistumista*
- *Rakentaa ihmisarvoa ja turvallisuutta*
- *Tukee kasvua elämänkaaren eri vaiheissa*

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) arvokasvatuksesta kerrotaan seuraavasti:

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti.

Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkemys on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.¹

¹ http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus

Koulun ja seurakunnan tehtävä

Koulujen tehtävänä on tarjota oppilaille voimassa olevaan opetussuunnitelmaan pohjautuva monipuolinen yleissivistys, joka antaa aineksia myös maailmankatsomukselliseen pohdintaan.

Seurakunta tukee koulujen opetussuunnitelman mukaista opetusta ja kouluyhteisön hyvinvointia. Osa yhteistyöstä on suunnattu evankelis-luterilaisessa uskonnonopetuksessa oleville, osa kaikille. Kaikissa koulujen ja seurakunnan järjestämissä yhteisissä tilaisuuksissa toimitaan koulujen arvojen ja opetussuunnitelman mukaan.

Tässä sopimuksessa on määritelty Alavan seurakunnan ja alueen koulujen yhteistyön muodot. Yhteistyö on jaoteltu Kirkkohallituksen Kumppanuuden korit -mallin mukaisesti. Malliin voi tutustua myös osoitteessa www.koulujakirkko.evl.fi.

Sopimuksen päivittäminen ja käyttö

Yhteistyösopimuksen sisältö tarkistetaan vuosittain seurakunnan nuorisotyön ja koulujen seurakuntavastaavien kokouksessa. Päivitetyt sopimukset viedään koulujen rehtoreiden ja seurakunnan kirkkoherran hyväksyttäväksi. Sopimus löytyy Alavan seurakunnan ja koulujen kotisivuilta.

Sekä koulu että seurakunta perehdyttävät työntekijänsä yhteistyösopimuksen mukaiseen toimintaan.

I Yleissivistävä opetus / Opetussuunnitelman mukainen opetus

Ensimmäisessä korissa olevat yhteistyömuodot perustuvat valtakunnalliseen opetussuunnitelman perusteisiin ja paikalliseen opetussuunnitelmaan. Ne ovat uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamattomia eivätkä sisällä uskonnonharjoittamista. Seurakunnan tilat voivat toimia oppimisympäristönä, ja sen edustaja oman alansa asiantuntijana sekä katsomusopetuksen tukijana. Pedagoginen vastuu on opettajalla, joka on läsnä kaikissa tilanteissa. Osa tässä korissa olevista yhteistyömuodoista on suunnattu evankelis-luterilaisessa uskonnonopetuksessa oleville oppilaille, osa kaikille oppilaille. Osallistuminen perustuu siihen, mihin opetussuunnitelman osaan toiminta liittyy.

Yleissivistävään opetukseen kuuluvia yhteistyömuotoja ovat Alavan seurakunnan alueella ovat:

Kirkkoseikkailut 4. luokkalaisille

Kirkkoseikkailu on Alavan seurakunnan vuosittain 4. luokkalaisille järjestämä toiminnallinen oppitunti kirkon tiloissa. Seikkailussa tutustutaan kristillisen kirkon aarteisiin: kasteeseen, ehtoolliseen, rukoukseen, Raamattuun ja musiikkiin. Oppilaat toimivat pienissä ryhmissä etsien aarteita kirkkosalista. Pappi, nuorisotyönohjaaja ja kanttori kertovat siitä, mitä nämä aarteet kirkon itseyttämisessä merkitsevät. Kirkkoseikkailu on osa evankelis-luterilaista uskonnonopetusta.

Ilo sulle ja mulle –lähetysnäyttely 1. luokkalaisille

”Ilo sulle ja mulle” –lähetysnäyttely on Suomen Lähetysseuran tuottama oppitunti kehitysyhteistyöstä. Seurakunnan tiloihin rakennetaan safari, joka muodostuu taustakuvasta, isoista nukeista sekä maailmalta tuoduista esineistä. Taustan kuvia seuraten matkustetaan Afrikasta Aasiaan ja Etelä-Amerikkaan. Esittelymatkalla tutustutaan eri maiden lasten elämään ja koulun käyntiin tarinoiden kautta. Samalla kerrotaan esineiden käyttötavoista, leikeistä ja peleistä. ”Ilo sulle ja mulle” –näyttelyn sisältö nousee ympäristöopin opetussuunnitelmasta ja liittyy globaalikasvatukseen sekä kansainväliseen vastuuseen.

Yhdessä maailmassa –lähetysnäyttely 8. luokkalaisille

”Yhdessä maailmassa” on Suomen Lähetysseuran oppimispeli 8. luokkalaisille. Peli haastaa pohtimaan vastuuta maailman kehityksestä. Pelaajat etenevät tekemällä valintoja, joilla kehityksen suunta ratkeaa. Samalla pohditaan sitä, millainen on unelmien maailma ja mitä sen rakentamiseen tarvitaan. Peli kestää yhden oppitunnin verran. Yhdessä maailmassa –näyttelyn sisältö nousee maantiedon opetussuunnitelmasta ja liittyy globaalikasvatukseen sekä kansainväliseen vastuuseen.

Oppituntivierailut

Seurakunnan työntekijät vierailevat kutsuttaessa kouluilla sekä uskonnon että muiden oppiaineiden tunneilla. Vierailujen ajankohdat sovitaan vuosittain erikseen. Sisältö sovitaan tapauskohtaisesti, mutta aina opetussuunnitelmaan perustuen. Esimerkiksi pappi voi käydä kertomassa papin työstä tai kanttori omasta työstään muiden ammatinharjoittajien rinnalla. Tällöin oppitunti sopii kaikille oppilaille. Evankelis-luterilaisen uskonnon opetukseen liittyviä asioita seurakunnan työntekijä voi olla mukana opettamassa uskonnon tunnilla.

Koulukonsertit

Kuopion seurakuntien yhteinen nuorisotyö järjestää konserttikiertueita Kuopion eri kouluissa. Alavan seurakunnan alueella konsertit toteutuvat usein vuorovuosin ala- ja yläkoulujen oppilaille. Konserttien teema liittyy ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tai kirkollisiin aiheisiin ja esiintyjät niissä vaihtelevat. Konsertin ohjelmisto määrittelee sen, osallistuvatko konserttiin kaikki vai pelkästään evankelis-luterilaisen uskonnonopetuksen oppilaat. Seurakunta tiedottaa kouluja konsertin sisällöstä hyvissä ajoin.

II Koulun perinteiset juhlat

Toisessa korissa olevat tapahtumat liittyvät kouluvuoden taitekohtiin, esimerkiksi joulun- ja kevätjuhliin. Seurakunnan edustaja voi olla tilaisuudessa vieraana ja tuoda seurakunnan tervehdyksen. Tilaisuudet eivät sisällä uskonnonharjoittamista. Opetushallituksen ohjeen mukaan niissä voidaan kuitenkin laulaa yksittäisiä suomalaisen kulttuuriperimään kuuluvia virsiä. Tilaisuuksissa huolehditaan siitä, että kaikkien oppilaiden ja läsnäolijoiden ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapautta kunnioitetaan.

Tähän koriin kuuluvia yhteistyömuotoja Alavan seurakunnassa ovat:

Seurakunnan edustajan tervehdys Neulamäen yläkoulun kevätjuhlassa

Alavan seurakunnan edustaja käy vuosittain pitämässä puheen Neulamäen koulun yläluokkien kevätjuhlassa.

Musiikkiluokkien konsertit Alavan kirkossa

Haapaniemen nuorisomusiikki ry ja Haapaniemen koulu sekä Minna Canthin musiikkiluokkien vanhempainyhdistys järjestävät vuosittain konsertteja, esimerkiksi joulukonsertin. Alavan seurakunnan kirkkosali on käytettävissä konserttipaikaksi, mikäli ohjelmisto on kirkkotilaan sopivaa.² Kirkkotilan käytöstä peritään vuokra. Seurakunta sopii yhteistyökumppaninaan olevan koulun tai yhteistyötahon kanssa vuokran suuruudesta vuosittain.

Kun koulu järjestää konsertin kirkkotilassa, seurakunnan edustaja tuo tilaisuuteen tervehdyksen. Puhe ei sisällä uskonnonharjoittamisen elementtejä. Tilaisuuksissa huolehditaan siitä, että kaikkien oppilaiden ja läsnäolijoiden ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapautta kunnioitetaan.

III Uskonnolliset tilaisuudet

Kolmannessa korissa olevat tilaisuudet ovat uskonnonharjoittamista positiivisen uskonnonvapauden nojalla. Huoltaja voi ilmoittaa oppilasilmoituksessa oppilaan osallistumisesta uskonnollisiin tilaisuuksiin keskusteltuaan oppilaan kanssa ja kunnioittaen oppilaan näkemystä. Pysyvän ilmoituksen osalta huoltajalla ja oppilaalla huoltajan kanssa keskusteltuaan on oikeus muuttaa kantaansa, jonka huoltaja ilmoittaa koululle. Osallistumisesta voi ilmoittaa myös tapauskohtaisesti luokanopettajalle/luokanohjaajalle. Jos huoltaja ei tee ilmoitusta, koulun tulee kuulla oppilaan mielipidettä ja toimia sen mukaisesti. Viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä oppilaalla ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin

² Liite 1. Ohje Alavan seurakunnan kirkkotilojen käytöstä.

oikeus erikseen käyttää puhevaltaa. Jos oppilaan ja hänen huoltajansa näkemykset uskonnolliseen tilaisuuteen tai sille vaihtoehtoiseen ohjelmaan osallistumisesta poikkeavat toisistaan, koulu päättää oppilaan etu huomioon ottaen, kumman näkemyksen mukaan toimitaan.

Uskonnollisista tilaisuuksista sekä vaihtoehtoisesta ohjelmasta tiedotetaan riittävän ajoissa koteihin. Tilaisuuksista ja tapahtumista tiedotettaessa kiinnitetään huomiota siihen, että oppilaat ja huoltajat voivat ymmärtää onko kyse katsomusaineen opetuksesta, uskonnollisesta tilaisuudesta vai muusta tilaisuudesta. Tilaisuuden tarkkaa sisältöä ei tarvitse avata ohjelmatasolla, mutta mahdolliset koulun ja paikallisseurakunnan ulkopuoliset yhteistyötahot on hyvä mainita.

Koulukirkot ja virsitunnit

Alavan seurakunta tarjoaa kouluille neljä koulujumalanpalvelusta vuodessa: syys-, joul-, pääsiäis- ja kevätkirkon. Nämä sovitaan sekä syys- että kevätkaudella järjestettävässä koulujen ja seurakunnan yhteistyöpalaverissa, ns. yhdysopettajien kokouksessa. Koululaisjumalanpalvelukset järjestetään joko Alavan tai Neulamäen kirkossa tai koulujen saleissa. Ennen jumalanpalveluksia kanttorit käyvät kouluilla opettamassa jumalanpalveluksissa laulettavia virsiä uskonnontunneilla. Virsituntien vaihtoehtoisesta ohjelmasta tiedotetaan ajoissa koteihin.

Aamunavaukset salissa ja keskusradiossa

Alavan seurakunta pitää päivänavauksia sekä koulujen saleissa, että keskusradion kautta. Salissa tai luokissa pidettävät aamunavaukset ovat lähtökohtaisesti uskonnollisia tilaisuuksia. Sen sijaan keskusradiossa pidettävät aamunavaukset eivät sisällä uskonnon harjoittamisen elementtejä, kuten rukousta tai hengellistä musiikkia. Keskusradioaamunavaukset sopivat kaikille katsomuksesta riippumatta.

Päivänavausten määrä, ajankohdat ja toteutustavat sovitaan kausittain yhdysopettajien kokouksessa. Sisällöltään päivänavaukset käsittelevät muun muassa kirkkovuotta, kristinuskon perusteemoja ja lähimmäisyyttä. Salipäivänavausten kohdalla koulu järjestää uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumattomille oppilaille vaihtoehtoisen tilaisuuden tai muuta ohjelmaa.

Adventtihartaudet

Ennen ensimmäistä adventtisunnuntaita kouluilla järjestetään adventtihartaus salissa. Sen kesto on hieman normaalia päivänavausta pidempi.

IV Kasvun ja hyvinvoinnin tuki

Neljännien korin yhteistyö on koulun oppilaiden, opettajien ja koko henkilöstön tukemista koulutyön arjessa. Koulupolun nivelvaiheisiin liittyvät ryhmätykset, välituntitoiminta, kerhot ja kriisiapu ovat esimerkkejä kasvun ja hyvinvoinnin tuesta. Tässä korissa olevat yhteistyömuodot ovat uskonnollisesti sitouttamattomia.

Seurakunta mukana koulujen ryhmätyksissä

Lukuvuosien aikana koulut järjestävät oppilailleen erilaisia ryhmätyksiä hyvän luokkahengen tukemiseksi sekä ala- että yläkoulussa. Tällainen on esimerkiksi seiskaluokkalaisten ryhmäytys, jossa seurakunta on mukana järjestämällä ohjelmaa tai tarjoamalla tilat. Ryhmätyksistä sovitaan aina tapauskohtaisesti.

Tukioppilaskoulutus

Yläkouluilla on tukioppilastoimintaa. Tukioppilaat saavat koulutuksen myötä valmiuksia yksinäisen oppilaan kohtaamiseen sekä kummiluokka- ja välituntitoiminnan ohjaamiseen. Seurakunta on mukana jakamassa koulutusvastuuta järjestämällä osan koulutuksista seurakunnan tiloissa. Lisäksi nuorisotyönohjaajat voivat toimia tukioppilaskoulutuksessa ohjaajina yhteistyössä koulun ja kaupungin nuorisotoimen kanssa. Seurakunta osallistuu tukioppilastoimintaan koulujen toiveiden ja seurakunnan resurssien mukaisesti.

Koulupäivystys ja välituntitoiminta

Seurakunnat työntekijät käyvät kouluilla järjestämässä koulupäivystystä ja välituntitoimintaa erikseen sovittuina aikoina. Toiminta sopii kaikille oppilaille eikä sisällä uskonnollisia elementtejä.

Nuorisotyöntekijät esimerkiksi pelaavat nuorten kanssa lautapelejä, järjestävät ohjattuja leikkejä välitunneilla, juttelevat nuorten kanssa sekä huomioivat yksinäisiä nuoria. Oppilas voi halutessaan hakeutua seurakunnan työntekijän koulupäivystykseen ja välituntitoimintaan.

Rippikouluinfot

Syys-lokakuussa yläkouluilla käydään pitämässä kasiluokkalaisille infot rippikouluun ilmoittautumisesta.

Tilaisuudet järjestetään joko luokkakohtaisesti tai salissa koko ikäryhmälle kerrallaan. Kuten rippikouluihin, myös rippikouluinfoihin ovat tervetulleita kaikki katsomuksesta riippumatta. Tilaisuudet ovat oppilaille vapaaehtoisia. Koulu tiedottaa huoltajia etukäteen rippikouluinfoista.

Kerhot ja kerhoesitteiden jakaminen

Seurakunta järjestää viikoittain useita alakouluikäisten kerhoja. Kerhot toteutuvat sekä osana koululaisten iltapäivätoimintaa, että ilta-aikoihin sijoittuvana harrastuksena. Tyypillisiä kerhoja ovat kokkikerhot ja liikuntakerhot. Osa näistä kerhoista pidetään koulujen tiloissa. Kerhot ovat maksuttomia ja kaikille avoimia. Kerhojen tarkoituksena on tukea lasten kasvua ja sosiaalisia taitoja sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Poikkeuksena muihin neljännien korin yhteistyömuotoihin kerhot sisältävät pienen hartaushetken, joka liittyy kirkkovuoden ajankohtaan tai muuhun ajankohtaiseen teemaan.

Esitteitä kerhoista jaetaan syys- ja kevätlukukauden alussa niille oppilaille, jotka esitteen haluavat.

Tuki kriisitilanteissa

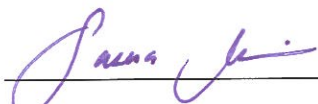
Seurakunta tukee kouluja erilaisissa kriisitilanteissa, esimerkiksi onnettomuuden tapahduttua. Kullakin koululla on oma kriisisuunnitelma, johon yhteyshenkilöksi nimetään Alavan kouluyhteistyön pappi. Seurakunta tukee kouluja kriisisuunnitelmissa määritellyillä tavoilla. Kriisiavun vastaanottaminen on vapaaehtoista.

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi. Yhteistyömuodot tarkastetaan vuosittain syyskuussa pidettävässä yhdysopettajien kokouksessa. Sopimus päivitetään Alavan seurakunnan ja koulujen yhteistyönä.

Muut yhteistyön muodot

Tässä sopimuksessa mainittujen yhteistyömuotojen lisäksi seurakunta voi tarjota kouluille muuta yhteistyötä, esimerkiksi erilaisia projekteja. Tällaisista yhteistyömuodoista ja niiden sisällöstä sovitaan hyvissä ajoin etukäteen.

Kuopiossa 19.3.2025

Sanna Marin

Alavan kouluyhteistyöstä vastaava pappi

Anu Kiviranta

Alavan seurakunnan kirkkoherra

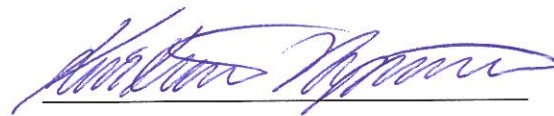
Jussi Kukkola

Martti Ahtisaaren koulun rehtori

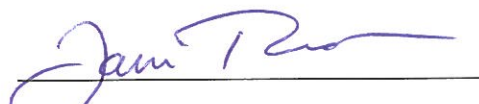
Martti Kettunen

Neulamäen ja Särkiniemen koulun rehtori

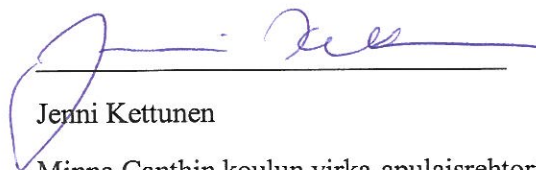
Kristiina Hyvärinen

Haapaniemen koulun rehtori

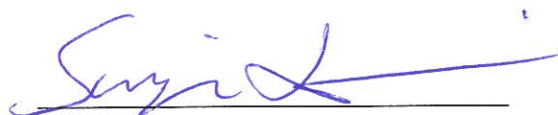
Jani Turunen

Minna Canthin koulun rehtori

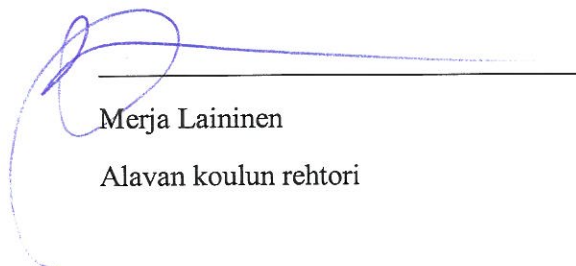
Jenni Kettunen

Minna Canthin koulun virka-apulaisrehtori

Sirpa Lehtosaari

Kristillisen koulun rehtori

Merja Laininen

Alavan koulun rehtori

Liite 1

OHJEET

ALAVAN SEURAKUNNAN KIRKKOTILOJEN KÄYTÖSTÄ

Kirkko on vihitty Jumalalle pyhitetyksi huoneeksi. Sen vuoksi sitä saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin (Kirkkojärjestys 3 luku, 53 §). Yksittäisten konserttien tai vastaavanlaisten tilaisuuksien järjestämisestä päättää kirkkoherra.

Kirkkorakennus on ensisijainen jumalanpalvelushuone. Konserteissa esitettävän musiikin ja muun ohjelman tulee olla sopusoinnussa kirkkorakennuksen ensisijaisen käyttötarkoituksen kanssa.

Liiketoimintatarkoituksessa järjestetyistä konserteista kirkoissa noudatetaan kirkkoneuvoston 25.2.2009 vahvistamia periaatteita. Konsertteihin myydään pääsylippuja eikä sisälle pääse ilman pääsylippua.

Jos tilaisuuden järjestäjänä toimii jokin muu taho kuin seurakunta, järjestäjä on velvollinen hyvissä ajoin sopimaan tilaisuuden käytännönjärjestelyjen toteuttamisesta seurakunnan kanssa.

Tilaisuuden järjestäjä on vastuussa kirkossa mahdollisesti tapahtuvista häiriöistä sekä tilaisuuden järjestämisestä kirkkorakennukseen tai siihen kuuluvaan esineistöön liittyvistä vahingoista.

